

Uživatelská recenze online Archivu hlavního města Prahy

Jakub Zelenka

Archivy uchovávající historické dokumenty mohou sloužit nejen historikům, ale také (historickým či historizujícím) sociologům jako cenný datový zdroj. To není nijak objevené konstatování faktu – sociologové bádají v archivech desítky let. V tomto textu chci ovšem na příkladu online platformy Archivu hlavního města Prahy (AHMP) prezentovat tendenci posledních let dokumenty digitalizovat a následně prezentovat stále větší část obsahu archivů online.

Pro přístup do digitálního platformy AHMP (www.ahmp.cz) není potřeba žádná registrace, jakýkoliv návštěvník stránek má možnost rovnou v katalogu bádát. Na jednu stranu je to určitě výhoda hlavně pro laickou veřejnost a pro předvýzkum, kdy badatel ještě pátrá po pramenech. Registrace v té chvíli mohou zdržovat, ne-li přímo odrazovat. Na druhou stranu pravidelnější uživatel by mohl uvítat možnost spojit svou e-mailovou adresu s archívem, být třeba upozorněn na zveřejnění nové sbírky, ukládat si své oblíbené sbírky v rámci svého profilu a podobně. Takováto možnost ale v AHMP chybí.

Úvodní strana Archivu hl. města Prahy

The screenshot shows the 'ARCHIVNÍ KATALOG' website. The main content area is a grid of search filters:

Sbírka matrik	Soupis pražského obyvatelstva 1830–1910 (1920)	Papírové listiny
Sbírka fotografií	Protokoly sborů městské správy 1784–1945	Pergamenové listiny
Veduty	Všeobecné sčítání lidu	Sbírka rukopisů
Portréty	Spolkový katastr	Sbírka typářů
Sbírka map a plánů	Farní kroniky	Spolek výtvarných umělců Mánes
Heraldická sbírka	Obecní kroniky	Všeobecná židovská nemocnice Praha V.
Společnost pro provznesení německé vědy, umění a literatury v Čechách	Školní kroniky	Matriky domovských příslušníků

On the right side, there is a section titled 'Archivní katalog' with a description: 'Archivní katalog umožňuje uživatelské zprístupnění archivních pomůcek, prostřednictvím kterých lze zjistit, jaké archívy jsou zveřejněny do jakéhž Archivu hl. města Prahy a zda jsou přístupné k bezplatnému studiu. Systém rovněž slouží ke zprístupnění digitálních reprodukcí archiválií (více o zápisu)'. Below this is the 'Aktuality' section with a list of recent updates:

- 10. 8. 2020** Zprístupněno bylo 106 fotografií.
- 3. 8. 2020** Zprístupněny byly kopie 5 rukopisů z 16.–18. století.
- 9. 3. 2020** Zprístupněny byly 2 793 archy cizích domovských příslušníků starší rady konsekrace. Jedná se o archy osob, jejichž přijmení jsou **Králi František** a **Krásek (Kraček)** s výjimkou přijmení **Krampla** a **Kratochvíle (Kratochvíl)** (ová) **Josefa**, ta už zprístupněna jsou.
- 10. 2. 2020** Zprístupněny byly kopie 3 rukopisů z 16. století.
- 21. 1. 2020** Zprístupněny byly kopie 2 matrik domovských příslušníků z archivu pražské obce Libeň.

At the bottom of the page, there is a footer with contact information and a note: 'V současné době je zde prezentováno celkem 693 430 inventarizací záznamů a 1 656 470 digitálních objektů. Orientační počet aktuálně připogerých uživatelů: 98'. Copyright © 2014, Všechna práva vyhrazena. Aplikace je určena pro iOS a vyší, Firefox, Chrome, Safari a Opera. Provozní server: T2 ver. 2.1.2

Do online katalogu se uživatel dostane přes hlavní stránky Archivu hl. města Prahy, a to přes záložku s názvem „Fondy a pomůcky“. Na záložku je možno kliknout nebo na ni pouze najet kurzorem a sama se rozbalí. Po kliknutí či najetí kurzorem se objeví rozcestník (stále jsme ještě na stránkách AHMP, ne v jeho katalogu), na kterém je vidět, že Archiv počítá hlavně s genealogy či laickou veřejností, která se chce dozvědět něco bližšího o svých předcích. Sbíрка matrik má totiž přímo svůj vlastní odkaz, přičemž hned pod ní je i záložka s názvem „pro genealogy“, v rámci které jsou vybrány nejzákladnější zdroje usnadňující tvorbu rodokmenu či jiné genealogické aktivity.

Pokud pomineme genealogy, je ještě před vstupem do katalogu užitečná záložka s názvem „Přehled fondů a sbírek“. Je v ní přesně to, co název slibuje. Veškeré fondy a sbírky jsou přehledně vyjmenovány dle typu (městská samospráva, okresní samospráva, cechy apod.) a následně dle časové posloupnosti. Po kliknutí na název se uživatel dozví, co lze v daných dokumentech nalézt, jaké mají limity a jakou část se podařilo archivovat a digitalizovat. Graficky sice v diskutabilní formě, ale obsahově velmi nápomocné. Je to jedna z věcí, kterou jsem objevil a ocenil až po relativně dlouhé době používání online platformy AHMP. Jako nový uživatel jsem ji ale přehlédl. Je škoda, že takovéto popisy nejsou přítomny v samotném online archivním katalogu. Odkaz na něj je jako druhá záložka pod hlavní záložkou „Fondy a pomůcky“. Je to poměrně mnoho klikání, než se uživatel do katalogu dostane.

Po kliknutí na odkaz je uživatel přesměrován na stránku archivního katalogu <http://katalog.ahmp.cz/pragapublica/>. Jako úvodní stranu může spatřit 21 ikon v obdélníku 3 x 7. Na každé ikoně je napsáno, o jaký typ sbírky se jedná. Opakuji se, ale přesně zde by se hodil i odkaz na výše zmíněný přehled fondů a sbírek s jejich popisem.

Pokud si zvolím sbírku rukopisů a kliknu na její ikonu, začíná chaos. Jednotlivé knihy rukopisů jsou uživateli naservírovány ve zcela náhodném pořadí. Nebo alespoň já jsem při sebevětším zkoumání neodhalil žádný řád. Záznamů ve sbírkách rukopisů je dle katalogu 391, což je úžasná sbírka, vezmeme-li v potaz, že se jedná pouze o digitalizovanou část archivu a jen jednu z jednadvaceti skupin. Nicméně i přes tuto úchvatnost se v archivu jen těžko něco hledá, pokud seznam nemá žádnou pravidelnost.

Jistou nadějí skýtá vyhledávač. Ten ale vyhledává pouze po zadání přesného názvu archiválie. Pokud bych například chtěl vidět knihu testamentů 1582–1600, tak do vyhledávače musím napsat „knihy testamentů“. S hesly jako testament nebo dokonce závět nepochodím a vyhledávač mi nic nenabídne. Při představě, kolik studentů zavrhló své bádání se závěrem, že nemají zdroje, a to jen kvůli tomu, že je zradil vyhledávač, mi je smutno.

Pokud si už ale nějakou archiválii vyberu, stává se z nemotorného poskytovatele pramene dobrý pomocník. Jednotlivá folia jsou skutečně kvalitně naskenována, očíslování sedí, takže rychlé listování není problém. Je přítomen i permalink na každé folio, takže je možné dát si danou stránku z knihy do oblíbených. Po dlouhé a trpké cestě k archiválii tak přichází radost z toho, co člověk vidí.

Digitální katalog AHMP lze považovat za poměrně dobrý nástroj k bádání. Je třeba vyzvednout velikost sbírky a zpracování jednotlivých archiválií. Na druhou stranu cesta ke katalogu

je zdlouhavá a spleťitá. I po dvou letech užívání stále narážím na nové funkce či seznamy, které usnadňují práci. Je dobře, že je AHMP připravuje, ale je k zamyšlení, jestli by tyto pomůcky nešly naprogramovat a upravit přehlednějším stylem. Jako častý uživatel bych uvítal možnost se na stránkách archivu registrovat a mít i díky tomu možnost nějaké lepší komunikace (momentálně není možná žádná v digitální podobě).

Možnosti výběru rukopisů v katalogu

The screenshot displays the AHMP (Archivní hlavního města Prahy) catalog interface. The main content area shows a list of search results for manuscripts, including titles like "Kniha instrukcí celních mostů pražského" and "Manuál radní bůžný Nového Města pražského". The interface includes a search bar, navigation controls, and a sidebar with various filters and options.

ARCHIVNÍ KATALOG

ARCHIV HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY

CS EN DE

Úvod Procházet a hledat Nalezené záznamy

Archiv hlavního města Prahy (892 839)
 ↳ 3 - Sbírka rukopisů (8 332)
 ↳ Soupis rukopisů (8 800)

1 1 - 9 / 1 - 396 (396) Zobrazit seznam mozaiku detail

Archiv hlavního města Prahy / 3 - Sbírka rukopisů / Soupis rukopisů / 9 - 1328 - 1585-1594 - Kniha instrukcí celních mostů pražského Archiváře

Archiv hlavního města Prahy / 3 - Sbírka rukopisů / Soupis rukopisů / 7 - 1577-1629 - Kniha měřičské voděměry Archiváře

Archiv hlavního města Prahy / 3 - Sbírka rukopisů / Soupis rukopisů / 10 - 1463-1472 - Manuál radní bůžný Nového Města pražského Archiváře

Archiv hlavního města Prahy / 3 - Sbírka rukopisů / Soupis rukopisů / 11 - 1463-1488 - Manuál radní bůžný Nového Města pražského Archiváře

Archiv hlavního města Prahy / 3 - Sbírka rukopisů / Soupis rukopisů / 20 - 1427-1434 - Berní knihy Starého Města pražského Archiváře

Archiv hlavního města Prahy / 3 - Sbírka rukopisů / Soupis rukopisů / 24 - 1627 - Obnovené zřízení zemské Archiváře

Archiv hlavního města Prahy / 3 - Sbírka rukopisů / Soupis rukopisů / 43 - 1547-1548 - Registra příjmů a vydání Archiváře

Archiv hlavního města Prahy / 3 - Sbírka rukopisů / Soupis rukopisů / 61 - 1563-1590 (1600) - Kniha lhovů Archiváře

Archiv hlavního města Prahy / 3 - Sbírka rukopisů / Soupis rukopisů / 70 - 1630-1678 - Kniha obnov radů Archiváře

1 1 - 9 / 1 - 396 (396)

Vyhledáváte v kategorii: Archiv hlavního města Prahy 3 - Sbírka rukopisů Soupis rukopisů

Typ dat: Digitalizované archiváře

Umístění hledaného výrazu: Kdekoliv Na začátku Na konci Celé slovo

Víceřávkový výraz: a zároveň alespoň jeden jako fráze

Číslo NAD: Inventurní číslo: Signatura:

Ústavní orgány, ústřední úřady, jejich odborné organizace a zařízení

Politická správa

Finanční správa

Samospráva

Národní výbory

Německá správa a organizace 1938 - 1945

Justiční správa

Vojenská správa

Školy a školství

Společná, doprava a sdělovací prostředky

Rodinné archivy a osobní fondy

Ústřední orgány majitelů velkostatků

Velkostatky

Státní lesy a statky